№ 90.

GAZETA KORRESPONDENTA
WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 8. LISTOPADA ROKU 1799. w PIĄTEK.

z Wiednia dnia 30. Października.

Dziſieyſza gazeta Dworſka donosi co naſtępuie: „Podług rapportow G. *Melas* pod d. 17. nieprzyiaciel z mocną ſiłą wyruszył naprzeciw G. *Klenau* w *Riviera Genueńſkim* ſtoiącemu, ſtanowiſko ſwoie *Torriglia* 3 tyſięcami ludzi wzmocnił, na dniu 12 ſtanowiſko *Bardagalata* woyſkiem Ceſarſkim oſadzone attakował, i z onego toż woyſko wyparł, także z częścią ſił ſwoich nazaiutrz poſunął ſię ku ſtanowiſku *St. Stephano*, a z drugiey ſtrony za *Chiavary* ku *Bobio*, co wszyſtko przywiodło G. *Klenau* ſtanowiſko ſwoie pod *Sarzana* przenieść w tył za *Magara*. Te iednak odnieſione przez nieprzyiaciela korzyści nie długo trwały, gdyż podług rapportow d. 20. G. *Klenau* przez dobrze ułożony manewr przymuſił nieprzyiaciela cofnąc ſię ſpiesznie z gor pod *Pontremoli, Borgo, Val di Tarro* i *Varese*, zkąd od przedniey ſtraży G. *Klenau* aż za wzgorki *Sestri* był ścigany, po czym wszyſtko do dawnego znowu położenia powrociło.— Wiadomo ieſt, iż F. M L. *Frölich* z częścią woyſk ſwoich wyruszył z pod *Rzymu* na przeciw *Ankonie*, dla rozpoznania miaſta i portu tego. Należało użyć mocnych śrzodkow do wydarcia tego ważnego schroniania dla kaprow *Francuzkich*, którzy po całym morzu *Adryatyckim* krążąc, zdobycze zachwycone do portu tego zaprowadzali — Sciągnięto przeto ieszcze inne woyſka w *Dalmacyi*, *Semigaglia* &c. ſtoiące i przewieziono ie w tamte ſtrony, rownie iak potrzebną artylleryą. F. M. L. *Frölich* rozpoczął iuż na dniu 17. ſypać bateryą na gorze *Galcazzo*, tudzież ſzańce na przeciw miaſta, gdy tym czasem port blokowany ieſt zawsze przez *Tureckie i Roſsyiſkie* okręty. Oblężenie zaczeło ſię formalne, dla przymuſzenia miaſta do poddania ſię, i oczekuiemy na wiadomości o dalszych w tey mierze poſtępkach.

z Londynu dnia 18. Października.

Rząd nasz zdaie ſię lękać wylądowania nieprzyiacielſkiego w *Irlandyi*, gdyż wiele woyſka tam posyła. Dzieſięć regimentow zoſtało w tym celu przeznaczonych. Inne wyſka iuż tam z *Portsmuth* popłyneły. Przed *Brest* gdzie flotty nieprzyiacielſkie maią ſtać gotowe do wyiścia na morze, krąży tylko kilka okrętow woiennych *Angielſkich*. Bydź może iż miniſtrowie odebrali wiadomość, iż *Francuzi* w ciągu długich nocow wypłynąć zamyślaią. Wyprawa G. *Hoche* do *Irlandyi* miała być także u Październiku r. 1796 przedſiewziętą.

Wiadomości z *Lizbony* pod dniem 3. t. m. donoszą, iż na wysokości morza spoſtrzeżono z portu tego płynącą eſkadrę *Hiszpańſką* od 10 okrętow liniowych na dniu 19 i 20 Wrzesnia, o czym natychmiaſt dano znać Admirałowi *Duckworth* do *Gibraltaru*.— Tuteyszy poseł *Portugalſki* miał zawczoray długą audyencyą u Krola.— Wielka liczba okrętow woiennych popłyneła iuż z roznaitych portow naszych do *Texel* dla zabrania woyſk z *Hollandyi*. Gwardya ktora ieszcze do *Hollandyi* przeznaczona była, odebrała kontrordynans i powrociła iuż nazad do *Londynu*, gdzie żołnierze od żon i dzieci ſwoich z wielką radością przyięci zoſtali. Xiąże *York* od ktorego ieszcze zawczoray depesze rząd odebrał, wkrotce tu nazad ieſt spodziewanym.— Eſkadra Admirała *Dikſon* ktora nad *Mozą* krążyła, powrociła do *Jarmuth*, gdyż nie można było w *Helvoetſluis* zdobyć okrętow *Hollenderſkich*.

Officerowie morscy kazali wygotować dla Admirała *Nelſon* na pamiątkę zwycięztwa pod *Abukir* kosztowną ſzpadę, ktorey giſes wyobraża krokodyla, z napisem imienia okrętu i kommendanta.— W *Fetz* i *Maroku* przeszło trzecia część mieszkańcow z zarazy morowey wymarła. Przypisuią to Religij tamteyszey ktora zabrania używania wszelkich lekarſtw na to złe tak ſtraszne.— Z *Irlandyi* przybyło wielu deputowanych do *Londynu*, dla uſkutecznienia aktu Unij. Z tego powodu wiele rad gabinetowych odbytych zoſtało.— W wielu kraiach ziednoczoney *Ameryki* urodzaie dla wielkich deszczow chybiły. Zołta także gorączka znowu ſię bardzo wzmogła w *Nowym Yorku* i *Filadelfij*. Z miaſt tych wiele osob ucieczką ſię ratuie.— Papiery nasze trzyprocentowe ſtoią na 58 i 59.

z Hagi dnia 26. Października.

Generał *Brune* pisał naſtępuiący liſt do Dyrektoryatu z głowney kwatery w *Alkmar* pod dniem 23.— „Ob. Dyrektorowie. Donoſzę wam, iż zaleciłem dyrektorowi inżenierow *Krayenhof* obeyrzenie bateryow i fortyfikacyow w *Helder* i pod *Texel* założonych, z dopilnowaniem, aby żadney ſzkody w nich uczynioney nie było.— Wczoray zaczeło ſię wſiadanie na okręty woyſk *Angielſkich i Rosſyiſkich*, które przez ponieſione klęſki znacznie ſię zmnieyszyły, i tylko niespełna do 30 tyſięcy ludzi wynoszą. Dniem wprzody okręty wypłyneły na morze z bagażami, choremi i rannemi. Dawniey ieszcze poſłano do *Anglii* 3 bataliony z dezertow i ieńcow *Batawſkich* złożone, którzy ſłużbę u Xiążęcia *Oranij* przyieli.—„ (podpis:) *Brune*.

Generał *Daendels* uſkutecznił zamianę 1500 ludzi z armii naszey *Batawſkiey*, 500 już tu zniewoli przybyło.— Czynią tu teraz ściſłe dochodzenia, czyli pomiędzy pensyonowanemi i urzędnikami kraiowemi, nie znayduią ſię tacy, którzy nieprzyiaciołom w iakimkolwiek ſposobie byli pomocnemi, dla ukarania ich iako krzywoprzyſięzcow. Ci, którzy ſprzyiali nieprzyiaciołom i z boiaźni uciekli, maią być nazawsze wygnani z kraiow Rzpltey, a powrot ich śmiercią ukarany. Wſławieni w boiu, maią być nadgrodzeni. Generałowi *Brune* znakomity także podarunek ofiarowany będzie. Ma być także bity medal na pamiątkę oſtatnich wypadkow.— Na dniu 22 municypalność *Amsterdamſka* obchodziła uroczyſtość z powodu wyiścia armii *Angielſko-Roſsyiſkiey*, na którey obecnym był tuteyſzy kommendant *Francuzki*, Admirał *Winter* i wielu innych officerow. — Korpus woyſk *Francuzkich* czyni przygotowania do wyiścia z kraiu Rzpltey naszey nad *Ren*. — Zaięty w niewolę generał *Roſsyiſki Hermann* podług liſtow z *Petersburga*, iuż więcey w ſłużbę przyiętym nie będzie. Imperator oddał rangę iego Generałowi *Kotuzow*.—Liſty z *Frankfortu* donoszą o troſkliwości w tamtych okolicach, z powodu pogłoſki, iż woyſka *Francuzkie* maią tamże zimowe kwatery odbywać.

W *Enkhuysen* i innych mieyscach gdzie drzewa wolności pościnane zoſtały, teraz na nowo z uroczyſtościami ſą wznieſione.— Z ſtrony *Anglikow* Generał *Knox* z naszey Generał *Simon*, ſą zakładnikami dotrzymać ſię maiącey kapitulacyi.— Podług wyznania Generała *Knox*, ſtrata *Anglikow* w ſamych officerach do 350 wynosi.— Zawczoray przyprowadzono tu ieszcze *Moſkalow* w krzakach ukrywaiących ſię, którzy ſamemi korzonkami i liściami z drzewa żywić ſię przymuszeni byli.— Zaledwie *Buonaparte* przybył do *Paryża*, iuż liſty tamteysze daią mu rozmaite przeznaczenia.

z Paryża dnia 22. Października.

W proklamacyi wydaney przez Adminiſtracyą centralną departamentu *Var*, znayduią ſię ieszcze naſtępuiące szczeguły względem powrotu Generała *Buonaparte* do *Francyi*.„ Gdy *Buonaparte* poſtanowił z *Egiptu* do *Francyi* powrocić, nie zwierzył ſię zamyſłu ſwoiego iak tylko iedynemu przyiacielowi ſwemu G. *Berthier*. Rozkazał Vice-Admirałowi *Gantheaume* uzbroić fregaty *la Muron* i *la Carriere*, tudzież ſtatek awizowy *la Revanche*, i tartanę *l'Independance*, nic mu iednak nie mowił o swoim zamyśle. Wykonanie tego rozkazu uſkutecznione było, w czaſie kiedy poſſeſſya wyższego i niższego *Egiptu* zabespieczoną zoſtała, i żołd dla armii na rok ieden był zapewnionym. Dopełniwszy to wſzyſtko *Buonaparte*, poſłał do tych wszyſtkich z ktoremi chciał do *Francyi* popłynąć liſty zapieczętowane, z rozkazem aby ie nieprędzey otwozyli iak w tym a w tym dniu, o tey a o tey godzinie, nad tym a nad tym nadbrzeżem morſkim. Piąty *Fruktydora* (22 Sierp:) był dniem do odiazdu przeznaczonym. Wszyscy ktorzy wſpomnione liſty odebrali, otworzywszy one, znalezli rozkaz wſiadania niezwłocznie na okręty. Nie tracąc momentu zoſtawili nad brzegiem konie, i inne ſwoie sprzęty. Gdy weszli do okrętu naſtąpiło wezwanie każdego po imieniu. Poſtrzeżono pomiędzy niemi dwie obce osoby, ktore nazad na ląd wysadzone zoſtały. Podnieſiono kotwice, lecz dla wiatrow przeciwnych, okręty dopiero na dniu 24 Sierpnia mogły z pod *Abukir* odpłynąć. Na odiezdzie *Buonaparte* zoſtawił zapieczętowany pakiet do G. *Kleber*, ktory dopiero we 24 godzin po odiezdzie iego miał bydź odpieczętowanym. Pakiet ten zawierał w sobie nominacyą G. *Kleber* na kommendanta całey armii *Egipſkiey* w czaſie niebytności Generała *Buonaparte*, tudzież oddanie kommendy w wyższym *Egipcie* G. *Deſaix*. Z *Buonapartem* wſiedli także na okręty szef brygady *Bessiere*, kommendant przewodnikow, Ob. *Arnaud*, wielu officerow, rozmaici *Mamelucy*, niektorzy *Arabowie* &c. Przy odpłynieniu z *Abukir* żeglarze spoſtrzegli iednę fregatę *Angielſką*, i przybyli na dniu 1 Października nie spotkawszy żadnych iuż potym okrętow nieprzyiacielſkich do *Ajaccio* w *Korsyce*. *Buonaparte* znalazł ten kray w ktorym ſię urodził podzielony na partye, lecz te z sobą połączył. Z *Korsyki* przypłynął do *Francyi*. G. *Lasne* chodzi na kulach, a G. *Murat* ma ciężką ranę w szyi.

Nim ieszcze *Buonaparte* tu przybył, Dyrektoryat pod dniem 10 Października wygotował dla niego naſtępuiące pismo z pochwałami. „ Obywatelu Generale. Dyrektoryat nie może ci doſtatecznie opisać radości, iaką uczuł przy odebraniu depeszow twoich pod d. 10 i 17. Termidora (28 Lipca i 4. Sierpnia) tudzież ſzczegułow kampanii przez ciebie w *Syryi* odbytey. Dzielił on ze wszyſtkiemi *Francuzami* ſmutek z powodu tak długo przerwaney z tobą korrespondencyi, lecz ani na mo-

ment nie chciał dać wiary niepomyślnym pogłoſkom przez nieprzyiacioł naszych rozſiewanym. Nie można było zniszczyć tych pogłosek okazaley iak ty to uczyniłeś. Bitwa oſtatnia pod *Abukir*, o którey nam donioſłeś, daie nam tego naywyraznieysze dowody. Wszędzie geniusz twoy mianowicie ſię okazał. Dyrektoryat żałuie mocno ſtraty walecznych woiownikow, których poſtradałeś. Ceni nieprzeſtannie godne podziwienia dzieła armii przez ciebie dowodzoney, i ponawia ci z ukontentowaniem żadnych granic nieznaiącym, wyraz ſwego niezmiennego zaufania w rzadkich talentach twoich, które tyle ſławie Rzpltey uſłużyły, a które koniecznie przyłożyć ſię muszą do przyspieszenia tak pożądanych dni pokoiu. Przyłączamy akt ciała prawodawczego, w którym toż oświadcza dzięki oyczyzny, dla waleczney armii wschodniey. „

Redaktor donosi, iż *Buonaparte* 7 dni bawił w *Ajaccio*. Noc tylko ukryła przed eſkadrą *Angielſką* około *Korſyki* krążącą, okręt na którym wodz ten znaydował ſię, a który podobno wiozł z ſobą losy *Francyi*. Wszyſtkie miaſta, przez które kuryer z wiadomością o powrocie Generała *Buonaparte* przeieżdżał, były w wieczor oświecone.

Buonaparte procz Dyrektoryatu oddał wizyty tuteyszym Generałom, i adminiſtracyi centralney, od którey także na powrot wizytę otrzymał. Ulica zwycięztwa, na którey mieszka, napełniona ieſt zawsze tłumem ludu widzieć go pragnącego. Mowią tu ciągle, iż z ſchwytanym kommendantem woyſk *Tureckich w Abukir* zawarł traktat pokoiu kondycyonalny, któren wspomniony kommendant miał poſłać do *Konſtantynopola*. Co takowy domyſł zdaie ſię potwierdzać, ieſt to, iż 4. zakładnikow *Tureckich* przybyło do *St. Troyes*. Inni powątpiewaią ieszcze o tym z powodu, iż *Bonaparte* na odiezdzie ſwoim, armiom G. *Klebera* i *Deſsaix* kazał wyruszyć naprzeciw armii W. Wezyra.— Zona Generała *Buonaparte* wyiechawszy na przeciw męża, zmineła ſię z nim w drodze i ieszcze nazad nie powrociła. Na dniu 15 Paźdz: przeieżdżała z corką ſwoią i 2 innemi osobami przez *Sens*.

Na dniu 18 *Buonaparte* iadąc konno z wielu officerami do Dyrektoryatu, ſpoſtrzegł wielu żołnierzy, którzy pod nim we *Włoszech* ſłużyli, i podał im rękę. *Tallien* pozoſtał w *Kairze*, i bayką ieſt iakoby miał oko utracić. Dziſieyszy *Przyiaciel Praw* twierdzi, iż przybył do *Paryża*.

Jak tylko *Buonaparte* ſtanął w *Paryżu*, pierwszy był dyrektor *Barras*, który mu oddał wizytę. Po czym wodz *Egipſki* oddał wizytę Prezydentom obu Rad ciała prawodawczego. W czaſie przeiazdu iego przez *Lugdun*, grana była na teatrze nowa ſztuka pod tytułem *Powrot bohatera*, na którey *Buonaparte* dał ſię widzieć.— Czynią tu uwagę, iż właśnie teraz tyſiąc lat ieſt temu, iak *Godfryd de Bouillon* na czele krucyaty opanował *Egipt* i *Jerozolimę*.

Z okazyi ukazuiących ſię znowu ſzuanow i zaięcia przez nich miaſta *Mans*, *Bardon Boisquetin*, miał mocną mowę na ſeſſyi Rady 500 dnia 18.— Po nim *Talot* głos zabrał: Z żalem przychodzi mi wyznać, lecz muszę głośno tu powiedzieć, iż iedna z naydawnieyſzych ran Rzpltey ieſt ſzuanerya. Nadaremnie podawałem wam w tey mierze śrzodki potrzebne, nie zważano na nie. Smutną prawdę tu powiem, iż ani Dyrektoryat, ani wy nie wzieliście z zapałem opieki nad temi departamentami. Ta oboiętność powiększyła złe. Nie będę wierzył temu, aby Rzplta nasza była iedną i nierozdzielną, dopoki widzieć będę departamenta, zimnym okiem poglądaiące na ſomſiedzkie departamenta woyną domową niszczone. Lecz zaięty ieſtem ieszcze większym gniewem na widok 12 tyſięcy żołnierzy w *Paryżu* bawiących, którzy zwyczayną tylko ſłużbę odbywaią, iak gdyby miaſto 500,000. mieszkańcow maiące, ſamo ſtraży ſwoiey odbywać nie mogło. Trzy tyſiące żołnierzy wyſłanych z *Paryża*, byłoby doſtatecznemi do pognębienia hersztow buntu. Żądam aby Dyrektoryat w poselſtwie ſwoim dał nam wiadomość o położeniu departamentow zachodnich i o ſrzodkach, iakich użył dla przywrocenia w nich ſpokoyności.— Wniosek ten przyiętym zoſtał.

Generał *Vimeux* na czele 5 tyſięcy woyſka ściga roialiſtow; z pobliſkich także departamentow ściągaią woyſka dla otoczenia buntownikow. Wszyſtkie prawie będące w *Paryżu* woyſka, udały ſię w tamte okolice z Generałem *Hedouville*, który dawniey miał tam kommendę, a teraz mianowany zoſtał kommendantem armii zachodniey.— Siła republikancka w Zachodnich departamentach ma byc do 40 tyſięcy ludzi doprowadzona.— Korweta *Angielſka*, która 300 emigrantow *Francuzkich* do *Wandei* wiozła, zoſtała nad brzegami niższey *Loiry* od fregaty *Francuzkiey* zatopioną.— W *Tours* podano do wiadomości naſtępuiący rozkaz iednego ſzefa roialiſtow.— „*Bog— Ludkik XVIII— Armia Krolewſka*— Jeżeli Rzplta wprzeciągu 36 godzin nie wyda mi JPanny *Bennard de Bourdeil*, tudzież Pana *Réné Huet* i iego żony &c. na owczas znayduiących ſię w ręku moich zakładnikow rozſtrzelać każę, i rozmaite okolice ſpalę. Taka ieſt wola moia. Z rozkazu Króla.

(Podpis:) *Bradevór* ſzef rojaliſtow.

W tym momencie przyſzedł tu kuryer od G. *Brune* z wiadomością, iż Xiąże *York* żąda kapitulować aby mogł spokoynie z woyſkiem swoim do *Anglij* powrocić. Mowią tu, iż powrot *Anglikow* z *Hollandyi*, dla tego ieſt przyspieszonym, iż w *Anglij* obawiaią ſię nowey od flotty ziednoczoney *Breſteńſkiey* wizyty na brzegach *Irlandzkich*.— Podług dziennikow tuteyszych główna kwatera armii naszey *Włoſkiey* ieſt teraz w *Coni*. *Novi* i *Suza* zaięte ieſt znowu od woyſka naszego. W *Genui* zuayduie ſię sześć tyſięcy *Francuzow*. Wiele mieysc armatami ieſt osadzonych. — Nieprzyiaciel ściga ſiły pod *Mondovi*, dla opierania ſię dalszemu armii *Francuzkiey* wkraczaniu. Generał *Championnet* wezwał Adminiſtracyą *Piemoncką*, aby udała ſię do *Coni*. Dotąd w *Grenoble* bawiła.— Generał *Baraguey d'Hilliers* złożył rangę swoią iako szef sztabu głownego armii *Reńſkiey*.— Miniſter *Francuzki* w *Szwaycaryi* Ob. *Perrochel* miał w *Arau* konferencyą z G. *Maſſeną* względem kontrybucyow na rozmaite miaſta *Szwaycarſkie* nałożonych. Po czym ieden Adjutant do *Paryża* poſłanym zoſtał.— Dyrektoryat potwierdził nałożone przez G. *Maſſenę* kontrybucye i zalecił mu niezwłoczne onych wybieranie.

G. *Maſſena* wydał nową odezwę do armii swoiey, w ktorey wyſtawia iey obraz zaszłych wypadkow, i przywodzi na pamięć wszyſtko to co w dniach 14 w *Szwaycaryi* dokazała. Przy końcu mowi w tey odezwie. „ Zołnierze. Wodz wasz musi wam donieść, iż nowy zawod prac i niebespieczenſtw dla was ſię otwiera. Przyimuie on w imieniu waszym obowiązek, iż zawod ten z rownie nieuſtraszonym męztwem i podległością iak dotąd odbędziecie.

Dyrektoryat poſłał także Generałowi *Brune* pismo z pochwałami. „ W rapportach ktore nam przyſłałeś (mowi Dyrektoryat) daiesz pochwały tym ktorzy pod tobą walczyli, lecz o sobie zdaiesz ſię zapominać. Dyrektoryat sam przeto oddaie ci ſprawiedliwość. Wie on z iak ſłabszą ſiłą i przy iak wielkich trudnościach odnioſłeś zwycięztwo, zna także ile osobiſta odwaga twoia przyłożyła ſię do zwycięztwa pod *Kaſtrikum*.— Podobnež pismo z pochwałami Dyrektoryat poſłał G. *Maſſenie* do *Helwecyi*.— G. *Laroche* i *Legrand* oddani są pod sąd woienny, pierwszy za poddanie *Manheimu*, drugi za opuszczenie *Auenheim*.— Kontradmirał *Latouche Treville* ktory od czasu wyprawy do *Neapolu* bez obowiązkow zoſtawał, obiął teraz kommendę nad kaprami.— Funt chleba w *Genui* kosztował 8 *ſous*, inne żywności w teyże proporcyi. G. *Maſſol* miał kommendę w *Genui* i ogłoſił tamże wkrotce naſtąpić maiącey dowoz żywności. G. *St Cyr* ma ſwoią głowną kwaterę w *Genui*.— Prawo względem wybierania zakładnikow w departamentach na lewym brzegu *Renu* leżących, uchylone znowu zoſtało.— Wyszły tu z druku *Pamiętniki hiſtoryczne i dyplomatyczne od 14 Lipca aż do 30 Prairial roku 7*, wydane przez exdyrektora *Barthelemi*. Lecz brat iego ogłoſił pismo to za zmyślone.— W *Madrycie* była niedawno złożona wielka rada ſtanu na ktorey Xiąże pokoiu był przytomnym, a z ktorey ważnych wypadkow spodziewać ſię należy.

Admirał Hiſzpańſki *Maſſaredo* ciągle tu bawi. Miniſter wewnętrzny dawał dla niego w tych dniach ucztę.— Z *Hollandyi* ſprowadzeni tu jeńcy, bardzo ſą dobrze traktowani. Strzegą ich żołnierze *Francuzcy* dawniey załogę *Korfu* ſkładaiący.

Buonaparte zoſtawał przez pułtrzeciey godziny w Dyrektoryacie, i uważano iż ztamtąd wychodził z twarzą wypogodzoną. Straż Dyrektoryatu oddawała mu naywyższe honory. Lubo rzadko komu zwykł ſię powierzać, widać iednak było, iż z ukontentowaniem mowił o *Włochach*. Ztąd wnoszą, może mylnie, iż obeymuie naywyżſzą kommendę nad armią *Włoſką*.— *Buonaparte* używa teraz lepszego zdrowia niż przed swoim do *Egiptu* wyiazdem. W tym kraiu, wyraża ieden z naszych Dziennikow, ten Generał wſzyſtkie swoie podroże konno odprawiał; niespuszczaiąc ſię na nikogo wſzyſtko sam własnemi oglądał oczyma. Podroż jego do *Suez* była nader ciekawa; w towarzyſtwie bardzo małey liczby ludzi tak konnych iako i pieszych; rozpoznał dawny kanał, powrocił do *Adjerond*, oglądał *Belbeis*; pobił *Arabow* etc. W czaſie tych wſzyſtkich podrożow, poprzedzał karawanę na koniu, lub ſię wysuwał na rozpoznawanie rozmaitych okolic ſtepu. Widok tey niezmierney pracy zadziwiał *Turkow*, u ktorych wyobrażenie wielkości pomięszane ieſt z prożnowaniem.

Podług nowey organizacyi Armij *Reńſkiey*, trzy dywizye infanteryi zoſtawać będą pod dowodztwem Generałow *Ney*, *Delaborde* i *Laroche*, a dywizya kawaleryi pod dowodztwem Generała *Hautpoult*. Zapewniaią, iż iedna dywizya Armij *Dunaiu*, ma ſię do Armij *Reńſkiey* przyłączyć.

Pomimo niektórych przeciwności zdaie ſię codzień rzeczą pewnieyszą, iż *Buonaparte* obeymie kommendę nad armią *Włoſką*, i bierze z ſobą Generała *Bernadotte*.

Bazylea i inne miaſta *Szwaycarſkie* odebrały od Dyrektoryatu *Szwaycarſkirgo* zakaz płacenia kontrybucyow przez G. *Maſſenę* nałożonych. Dyrektoryat *Francuzki* rozkazał wybierać tę kontrybucyą ſposobem pożyczki.— G. *Lecourbe* żądał uwolnienia ſiebie od kommendy nad armią *Reńſką*. Lecz Dyrektoryat nie przyiął iego żądania. *Maſſena* zoſtaie przy Armii *Helweckiey*, lecz wyſłał do Dyrektoryatu iednego Generała z żądaniem pieniędzy, broni, ammunicyow i odzieży. Mowią, iż *Moreau* nie będzie iuż użyty (*Meſſager*)— Głoszą, iż *Buonaparte* dopraszać ſię ma o odwołanie prawa względem zakładnikow, i przymuszoney pożyczki.— Dwie osoby należące do ſuity Generała *Buonaparte*, zatrzymane były w drodze między *St. Maximen i Aix* przez rozboynikow, którzy im zabrali wszyſtkie kosztowne ſprzęty przy nich znalezione.— Felix *Lepelletier* aresztowany zpowodu zatargi z *Chazalem*, zoſtał uwolniony od oſkarzenia.

Roume kommiſſarz rządowy w *St. Domingo* ogłoſił w przylądku proklamacyą donoszącą, iż na mocy danego ſobie od Dyrektoryatu pełnomocnictwa, i za zdaniem naywyższego kommendanta *Touſſaint Louverture*, zawarł z Edwardem *Stawens* kommiſſarzem ziednoczonych ſtanow traktat handlowy, na mocy którego wszyſtkie porty wyſpy wolne będą dla ſtatkow *Amerykańſkich* do handlu. Traktat ten zoſtanie tymczasowo uſkuteczniony, nim przybędzie ratyfikacya Dyrektoryatu *Francuzkiego*. Ta wiadomość przybyła z *Charles-Town* pod d. 14. Lipca i przywieziona na ſtatku przybyłym z Przylądka.

z Paryża dnia 23. Października.

W Ciele Prawodawczym rozpoczęła ſię ſkładka dla dania uczty Generałowi *Buonaparte* na dniu 27.— *Buonaparte* i *Moreau* zeszli ſię pierwszy raz dnia wczorayszego

u Prezydenta *Gohier*. Generale, rzekł *Buonaparte*, miałem z ſobą w *Egipcie* wielu twoich Officerow, ktorzy prawdziwie są ſzacownemi woiownikami. — Mowią iż *Monge z Egiptu* przybyły, ma zaſtąpić Ob. *Quinette* w miniſterium wewnętrznym, i że *Berthier* zoſtanie Miniſtrem woiennym po *Dubois Crancé*. — Armia *Francuzka* przy wyiezdzie ztamtąd Generała *Buonaparte* ſkładała ſię z 24. tyſięcy ludzi wraz z urzędnikami Cywilnemi, lecz nierachowano w to uzbroionych *Ormianow* i *Grekow*.

W czaſie uczty, ktòrą deputowani dawali dla Generała *Buonaparte*, ſpełniano podług zwyczaiu rozmaite zdrowia. *Lucyan* brat iego ſpełnił zdrowie *Naypięknieyſzey kobiety Bogini pokoiu. Oby wszyſcy razem połączeni dobrzy ludzie iedną partyą wyſtawili, dla nadania światu ſpokoyności, i poſtawienia Rzpltey na niewzruszonych zasadach.*

Opisanie wyprawy Syryiſkiey przez Alexandra Berthier, *Generała dywizyi i Szefa ſztabu głownego.*

w Głowney kwaterze w Alexandryi dnia 11. *Thermidor (29. Lipca) roku 7go.*

„Zamiar polityczny i woyſkowy Generała *Buonaparte*, po wylądowaniu woyſka *Francuzkiego* w *Egipcie*, nie był inny, iak przygotować cios wielki dla *Anglikow*. Procz tego żadnego sposobu niezaniedbał, przez ktòryby mògł przekonać *Portę* o życzeniach Rzpltey, w utrzymaniu z nią trwaiącey od tak dawna przyiaźni. Po zdobyciu *Malty*, wielka liczba niewolnikow *Tureckich* zoſtała uwolniona i do *Konſtantynopola* odeſłana. Po naszym przybyciu do *Egiptu*, bandera *Turecka* powiewała obok *Francuzkicy*. Z Agentami *Porty* obchodzono ſię z winnym poważeniem.

„W porcie *Alexandryiſkim* znaydowała ſię karawella *Turecka* z wielu kupieckiemi okrętami. *Buonaparte* zapewnił Kapitana o przyiaźni *Francuzow*, lecz na rozkaz W. Sułtana karawella z *Alexandryi* do *Konſtantynopola* popłynąć muſiała. Był to czas, w którym okręty *Tureckie* zwykły opuszczać *Alexandryą*. *Buonaparte* obdarzył podarunkami Kapitana karawelli, i zalecił mu wziąść z sobą Ob. *Beauchamp* z depeszami maiącemi zapewnić *Portę* o przyiaźni Narodu *Francuzkiego*. Kazał także przez niego oświadczyć *Porcie*, powody nieukontentowania przeciw *Dzeżar* Baszy *Akry*, i zapewnić ią, iż kary maiące być wymierzone na tego Baszę, za złe jego poſtępki naymnieyszey iey ſprawić nie powinny niespokoyności.

„Armia żadnych wcale z *Europy* nieodbierała wiadomości. Porty *Egiptu* były blokowane, lecz z wſzyſtkich donieſień odbieranych poznaliśmy, że polityka *Anglij*, korzyſtała z zdarzenia pod *Abukir*, dla nakłonienia *Porty* do zaczepnego przeciw nam przymierza. *Buonaparte* zgadł z łatwością, że *Porta* przyłączy ſię do nieprzyiacioł naszych, iż przedſiewzięta będzie operacya woienna przeciw *Egiptowi*, wyprawa do *Syryi* i druga na morzu. Ułożył przeto natychmiaſt plan wkroczenia do *Syryi* dla ukarania *Dzeżara*, zoſtawuiąc nominacyą Baszy *Syryi* Porcie, gdyby przyiaciołką naszą być chciała; poſtanowił potym powrocić do *Egiptu* dla odparcia wſzelkich attakow nieprzyiaciela od morza.

„Po zapędzeniu *Ibrahima Beja* do *Syryi*, *Buonaparte* powrocił do *Kairu*. Poſłał Generała *Deſſaix* z dywizyą woyſka do *wyższego Egiptu*, dla ścigania szczątkow woyſka *Murada* Beja. Zaprowadził rząd w *Egipcie*, uſtanowiwſzy Dywan w każdey prowincyi.

Urządzenia Gener: *Buonaparte* co do wſzyſtkich ſtanowiſk *Francuzkich* są takie, iż przeciw wszelkim buntom są bezpieczne. Ułożył porządne ſyſtema woienne przeciw hordom *Arabow*, ktore we wſzyſtkich czasach *Egipt* puſtoſzyły. Nakazał nowy rozkład podatkow, wprowadził gospodarſtwo do Adminiſtracyi woyſka, uſtanowił kompanią handlu, zalecił Generałowi *Andreoſſi* (mężowi, ktòrego żołnierze i uczeni, ròwnie poważaią) zaiąć jezioro *Menzale* i uyście *Peluzyiſkie*, tudzież uczynić nad niemi uwagi tyczące ſię ròwnie nauk iak woyſkowości. Generał *Andreoſsi* powrocił dnia 7. *Brumaire* z obiazdzki, i udał ſię potym z Ob. *Bertholet* do jezior wydaiących Saletrę.

„*Buonaparte* uſtanowił Inſtytut w *Kairze*. Założył Bibliotekę, kazał zbudować Laboratorium chimiczne, wyznaczył na to fundusze, i wyſłał uczonych na wſzyſtkie ſtrony, gdzie woyſko bespieczeńſtwo dla nich zapewniało. Obywatele *Nouet* i *Mechain* oznaczyli szerokość *Alexandryi*, *Kairu*, *Salchich*, *Damietty* i *Suez*.—*Peyre* i inni Inżenierowie zrownali kanał *Suez*. *Lefebvre* i *Malus* zwiedzili kanał *Moyżesza*. — *Bouchard* towarzyszył Generałowi *Andreoſsi*. —*Peyre* i *Girand* zrobili plan *Alexandryi*. —*Lanorcy* czynił uwagi nad kanałem *Abon* i kierował robotą przy kanale *Alexandryiſkim*. — *Geoffroi* rozpoznawał twory znayduiące ſię w *Nilu* i w jeziorze *Menzale*. —*Delille* zbierał rośliny w *niższym Egipcie*. — *Arnolet* i *Champy* znayduią ſię przy wyprawie nad morzem *czerwonym*, gdzie ſię ſpodziewaią znaleść mineraly i zkąd do *Koſſeir* udadzą ſię. *Girand* ma sobie powierzone roboty przy kanałach w *wyższym Egipcie*. *Denou* obieżdza *Fayum* i *wyższy Egipt*, dla odrysowania tamecznych zabytkow. *Daterre* rysuie zabytki *Alexandryi* i *Kairu*. *Conte* urządził warsztat mechaniczny, buduie wiatraki i inne nieznane *Egipcyanom* machiny. *Beauchamp* i *Nouet* pracuią nad Kalendarzem maiącym zawierać pięcioraki rachunek czasu, to ieſt: Rzpltey *Francuzkiey*, *Rzymſki*, *Grecki*, Kościoła *Koptow* i *Alkoranu*. *Savigny* zbiera owady w puſtyni i *Syryi*. *Coſtaz* pisze dziennik. *Fourrier* ſekretarz Inſtytutu, ieſt Kommiſſarzem *Francuzkim* przy Dywanie. O Obywatelach *Monge* i *Bertholet* nie piszę — byli oni wszędzie, zatrudniali ſię wſzyſtkim i wſzyſtkiemu cokolwiek do rozszerzenia nauk przykładało ſię, ruch dawali.

„*Buonaparte* przed swym wyiazdem do *Syryi* chciał wprzòd ieszcze zoſtać Panem *Suez* i sam to mieysce tak ważne dla handlu z *Indyami* zwiedzić, nadewſzyſtko zaś rozwiązać pytanie, czyli kanał który miał łączyć morze *czerwone z śrzodziemnym*, a o którym hiſtorya w wątpliwości nas zoſtawia, w iſtocie znaydował ſię.

„Tym czasem więc gdy do wyprawy *Syryiſkiey* czyniono przygotowania, *Buonaparte* poiechał do *Suez*. Generał *Bon* pomaszerował wprzody z 1500. ludźmi i 2ma armatami przez puſtynią i osadził to miaſto dnia 17. *Frimaire*. *Buonaparte* w towarzyſtwie części ſztabu swego głownego, OOb. *Monge*, *Bertholet*, *Coſtaz* i *Bourienne*, eſkortowany przez korpus iazdy, wyruszył z *Kairu* d. 4. *Nivose* i ſtanął obozem w *Birket l'Hadii*, czyli nad jeziorem pielgrzymow. Dnia 5. przez cały dzień i noc maszerował przez puſtynią, dnia 6. przybył do *Suez*, dnia 7. rozpoznawał brzegi morſkie i miaſto, które ufortyfikować zalecił. Dnia 8. przeszedł przy *Suez* morze czerwone, co w czaſie upadku morza zrobić można, udał ſię potym do źrzodeł *Moyżesza*, leżących w *Azyi* o połtora miriametru od *Suez* i wytryſkuiących z małych gór piaszczyſtych. Woda ich ieſt ſłodka i zawiera cząſtki ſaletry. Znayduią ſię tam ślady kanału poźnieyszych czasow, ktorym woda prowadzona była do cytern nad morzem, zkąd ią do okrętow brano. Zrzodła same oddalone są od morza o 4. kiliometry. Z magazynow w *Suez* będących okazuie ſię, iż to miaſto muſiało być ſkładem wielkiego handlu. Teraz małe tylko ſtatki zawijać mogą do portu. Na klinie iednym piaſku wchodzącym o mile w morze, wysypać można baterye zaſłaniaiące port. *Arabowie z Top* proſili o przyiaźń *Francuzow*. — *Buonaparte* wsparł handel uſtanowiwszy cło mnieysze iak było dawniey, i znioſłſzy dawne uciemiężenia Mammelukow i Baszow. *Suez* wkrotce powſtanie. Transporta do *Kairu* i *Belbeys*, przez dobrze urządzone karawany, są odprawiane. W czaſie naszey bytności 4. ſtatki z *Dieddu* do *Suez* zawinely.

Dnia 10. Nivos *Buonaparte* wyiechał z *Suez* i obiechał brzegi morza *czerwonego* od pułnocy, o dwie mile od *Suez* znalazłszy ślady dawnego tamteyszego kanału, cztery mile wzdłuż szedł za nim. Puścił ſię potym w dalszą drogę. Dnia 14. w *Oasis Honareb* znalazł znowu ślady kanału *Suez*, który na kilka mil obiechał, roskazawſzy potym inżenierowi *Peyre*, aby cały bieg kanału geometrycznie wymierzył i zrownał, praca ktora rozwiąże zagadkę ieſteſtwa dzieła, iednego z naywiększych i nayużytecznieyszych, iakie kiedy z rąk ludzkich wyiść mogło.

Buonaparte dowiedziawszy ſię, iż *Dzeżar* Basza mianowany Baszą *Damaszku* i *Egiptu*, zbiera woyſka i zbliża ſię z korpusem swoim do portu *El Arisch* na kilka dni drogi od puſtyni odległego, wysyła Generała *Regnier* wraz z Generałem *Legrange* na opanowanie *Cathich* i założenia tam fortyfikacyow. Generał ten przybywa tam na dniu 17. i zakłada ſzańce. Tegoż dnia *Buonaparte* ſtawa w *Kairze* i daie oſtateczny ruch wyprawie *Syryiſkiey*.

Oto ieſt cała ſiła iego do tey wyprawy użyta:

Dywizya Generała *Kleber*	2349.	ludzi.
—— —— *Bon*	2449.	——
—— —— *Lasne*	2924.	——
—— —— *Regnier*	2160.	——
Kawalerya - - - - - - -	800.	
Inżenierowie - - - - -	340.	
Artyllerya - - - - - - -	1385.	
Przewodnicy piesi i konni -	400.	
Wielbłądy - - - - - - -	88.	
Ogułem - -	12,945.	

19ta Pułbrygada. — 3cie bataliony od pułbrygad do *Syryi* przeznaczonych. — Legion żeglarſki. — Kawalerya odwodowa. — Legion *Maltańſki*, zoſtali rozdzieleni pomiędzy garnizony *Alexandryi*, *Damietty* i *Kairu*. Przeznaczeniem ich ieſt, prowincye niższego *Egiptu* utrzymać w posłuſzeńſtwie i zaſłonić ie od napaści *Arabow*. Generał *Deſſaix* z dywizyą ſwoią zaymował wyższy *Egipt*. Kommenda w prowincyi *Kairu* powierzona ieſt Generałowi *Dugua*. W innych dowodzą Generałowie *Beillard*, *Lanus*, *Zaiączek*, *Fugieres*, *Leclerc* i *Almeyrus*. Ob. *Pouſſielgue* pozoſtał w *Egipcie* w urzędzie generalnego Adminiſtratora ſkarbowego. Kaſſyer generalny Armij *Eſtévé* młodzieniec pełen talentow zoſtał wzięty na wyprawę. Kommenda w *Alexandryi* była wielkiey wagi. *Buonaparte* osądził iż ią należy powierzyć czynnemu officerowi, ktoryby do wiadomości artylleryczuych, łączył znaiomość fortyfikacyow i innych rzeczy woiennych. W oddaleniu Generała, kommenda ta była prawie niepodległą, tym zaś ważnieyszą być ſię zdawała, iż *Anglicy* bliſko ſię ukazywali, a procz tego zaraza morowa mocno zagrażała. Mieysce to powierzył przeto Generałowi brygady *Marmont*. Zlecił procz tego Generałowi *Almeyrus* kommendantowi w *Damiecie*, aby przyspieszył robot około fortyfikacyow, a razem żywność i ammunicyą dla armij *Syryiſkiey* na okrętach złożył.

Buonaparte rozkazał także w *Alexandryi* aby potrzebne do szturmu działa na okręty przenieſiono. Częſtokroć śmiałość i wytrwałość prowadzi do zwycięztwa. *Buonaparte* wzgardził okrętami *Angielſkiemi*, a ſtatki naładowane artylleryą wypłynely z portu. Kontr-Admirał *Perrée* odebrał rozkaz z fregatami *Juno*, *Odważna* i *Alceſt* wypłynąć na morze i krążyć pod *Jaffą* dla utrzymania kommunikacyi z Armią. *Buonaparte* wyrachował czas w którym fregaty wspomnione przybyć mogły. Trzeba było odważyć ſię na ten śrzodek, dla doſtania dział potrzebnych do ſzturmu w przypadku gdyby *Akra* odpor czynić nam śmiała. Procz tego nieznaioma była moc tey fortecy. Trudność marszu w puſtyni, niedozwalała transportować lądem armaty. Przez ſzybkie i nadzwyczayne śrzodki, zgromadzono w *Kairze* potrzebne wielbłądy i muły do przewiezienia tego wſzyſtkiego, co tylko potrzebnym było dla Armij, ammunicyą, żywność, wodę etc. W *Balak* wybudowano ſzalupy kanonierſkie i zawieziono ie do *Damietty*, dla zabespieczenia sobie żeglugi na ieziorze *Menzale*. Generał *Kleber* odebrał rozkaz udania ſię z dywizyą swoią wodą do *Damietty*, a ztamtąd przez *Menzalle* do *Cathich*, gdzie na dniu 16. *Prairial* miał ſtanąć. Generał *Regnier* na dniu 4. *Pluvios* pomaszerował z głownym sztabem swoim do *Salhich*, a na dniu 16. miał ſtanąć w *Cathich*. Na dniu 18. pomaszerował ztamtąd daley i na dniu 21. przybył do *El Arisch*. Bliſko do 2ch tyſięcy ludzi z armij Baszy *Akry* mieli *El Arisch* i zamek w poſſeſſyi swoiey. (*Tu naſtępuią opisy bitew rozmaitych dawniey w Nrze* 87. *donieſione.*) — Reszta potym.

z Morsburga dnia 18. *Pazdzier:*

Dnia wczorayszego poſłaniec *Francuzki* przybył do *Petershausen* z propozycyą ogłoszenia miaſta *Konſtancyi* za neutralne, grożąc w przypadku odmowienia zapaleniem onego. Kommendant *Auſtryacki* odrzucił ią z razu, lecz na mocne przełożenia ſendyka miaſta, wyſłano umyślnego do Arcy-Xiążęcia *Karola* z donieſieniem mu o żądaniu *Francuzow*, i o okropnym loſie, iakim *Konſtancya* ieſt zagrożona; upraszano go zatym o dalsze rozkazy.

z wyżſzey Szwabij dnia 20 *Października.*

Głowna kwatera Arcy-Xiążęcia *Karola* ieſt ieszcze w *Donaueſchingen*, większa część armij iego ſtoi obozem pod *Huisingen* i *Willingen*, mnieysza część zaymuie pozycye pod *Szaffuzą* zkąd *Moſkale* do *Bregenz* i *Lindau* cofneli ſię. Kawalerya, artyllerya i kommiſſoryat Cesarſki ſtoią pod *Tuttlingen*, a kaſſa przeprowadzoną do *Sigmaringen* zoſtała.

z Darmſtad dnia 22. *Puzdziernika.*

Rozchodzi ſię w tym momoncie wiadomość, iż Generał *Starray* pomknął ſię ku *Heidelbergowi*, i że z tego miaſta wypędził *Francuzow*. Czekamy na potwierdzenie tey wieści. Przeieżdżaiący podrożni zapewniaią, iż Xże *de Schwarzenbeeg* zoſtał lekko rannym, i że ieden pułkownik *Auſtryacki* doſtał ſię *Francuzom* do niewoli.

Jedna dywizya ſtrzelcow *Francuzkich* chciała ſię przedrzeć do *Odenvald*, lecz była od wieśniakow odparta.

Francuzi wchodząc do *Manheymu* ogłoſili, iż obchodzić ſię będą z Palatynatem, iako z kraiem nieprzyiacielſkim. Ządali w kontrybucyi po 3500 złł: co dzień na wydatki głowney kwatery. W mieście *Aschaffenburgu*, z którego wiele familiow ſchroniło ſię do *Hanau*, zupełna iuż powrociła ſpokoyność. — W *Frankonij* zbieraią pospolite ruszenie. — W *Moguncyi* nie ma w tym momencie więcey woyſka *Francuzkiego* iak 2300 ludzi.

z Stutgardu dnia 23 *Października.*

Liſty nasze od granic *Szwaycarſkich* i południowey *Szwabij* dochodzą do dnia 20. Wſzyſtko tam ieſt w spokoyności. *Suwarow* odtąd iak ma w *Lindau* kwaterę ſwoią, poſłał do *Petersburga* 3 kuryerow. — Negocyacye między nim i Arcy-Xiążęceim *Karolem* odbywane są na pismie przez kuryerow, i pomimo takiey z ſobą bliſkości żadney uſtney konferencyi nie było. Zdaie ſię, iż zamyślaią o zimowych kwaterach. Wiele woyſka rozłożonego ieſt w *Augsburgu*, *Kempten*, *Fugger*, *Truchſes* etc. Słychać, iż dla zaſłony *Voralbergu* i *Gryzonow* ktorych ſami *Auſtryacy* chcą bronić, G. *Bellegarde* obeymuie kommendę, począwszy od *Bregenz* aż do granicy *Medyolanu*.

z Hanau dnia 23. *Października.*

Liſty z *Frankfurtu* ogłaszaią wielką trwogę względem handlu tamteyszego. Wielki dom handlowy braci *Bernhard* przeſtał płacić, a dom *Bethmenna* w *Londynie* ſyna bankiera *Frankfurckiego*, a razem i kompaniſty zupełnie zbankrutował. — Kupcom *Lipſkim* elektor pożyczył z własnego ſkarbu milion talarow dla naprawy intereſſow handlowych. — Z *Hiszpanii* donoszą, iż flotta ziednoczona w *Breſt* leżąca, ma przeſięwziąść wyprawę przeciw W. *Brytanij*, a inna flotta w *Ferrol* i *Kadix* be-

dąca, połączona z wielu okrętami *Francuzkiemi* ma popłynąć na morze ſrzodziemne.

z Kempten dnia 23. *Października.*

Z *Feldkirch* pod dniem 18. donoszą co naſtępuie: Wczoray *Francuzi* attakowali G. *Auffenberg* pod *Ragatz*, zapędzili go za *Ren*, i zaieli to miaſto, rownie iak moſt poniżey ſtoiący. Opuścili wprawdzie *Urſern*, lecz zaieli gorę S. *Gotarda* i znowu w ſile znaczney ku *Bellenz* wkraczaią.— Słychać, iż *Francuzi* weszli do *Koiru*.— Podług liſtow z *Lindau* dnia 20 korpus *Korſakowa* przybył do okolic tamteyſzych na dniu 19. korpus *Bawarſkie* z niektoremi regimentami *Roſſyiſkiemi* poszło do *Bregenz*. Słychać, iż *Suwarow* z całą ſiłą chce znowu do *Szwaycaryi* wkroczyć.— Wczoray 1400 ludzi z armii iego do 22 tyſięcy wynoszącey coſnelo ſię ku *Dorenbiren*. Część bagażow armij iego z *Włoch* przez *Tyrol* idąca, spodziewaną ieſt temi dniami w *Kempten*.

Pułkownik *Williams* przed ſwoim z *Zurich* wyiazdem, kazał zatopić wielki okręt woienny na ieziorze, lecz zoſtawił nienaruſzone wſzyſtkie małe ſtatki, z ktòrych tylko armaty w wodę powyrzucać kazał.

z Manheymu dnia 25. *Paździer:*

Głowna kwatera Armii *Reńſkiey* ieſt na nowo w naszym mieście. Część woyſk udała ſię ku *Heidelbergowi*. W tych dniach zaszły utarczki przy *Filipsburgu*. *Francuzi* wysypuią baterye na lewym brzegu dla bombardowania tey twierdzy, zkąd na pracuiących nieprzeſtannie ſtrzelaią.

Dnia 26. *Października.*

Generał *Lecourbe* wyiechał z ſwoim głownym ſztabem dla przeyrzenia wszyſtkich ſorpocztow Armii, ktòra ieſzcze wczora znaydywała ſię w tych ſamych ſtanowiſkach, ktòre od 5. dni zaymowała, to ieſt kolumna lewego ſkrzydła nad *Neckerem* za *Heidelbergiem*, ſrzodek w okolicach *Sinsheim*, prawe ſkrzydło około *Bruchsall* i *Filipsburga*,— Wczoray przyprowadzono tu ſto ieńcow zabranych przez *Francuzow* w leſie *Waghausel* bliſko *Filipsburga*, należących do garnizonu tey twierdzy.

Od brzegow Menu dnia 25. *Października.*

Gazety *Manheimſkie* opisały naſtępuiącym sposobem zdarzenia zaszłe w tym mieście i jego okolicach od dnia 15. aż do 22.

Dnia 15. część woyſka *Francuzkiego* ktora przeszła świeżo *Ren*, posuwa ſię przez *Bergſtraſe*; woyſka *Niemieckie* znayduiące ſię z tey ſtrony, daleko mnieysze liczbą, coſnely ſię na lewy brzeg *Necker* i zniosły wſzyſtkie moſty. Dnia 16. *Francuzi* przyprowadzili po południu kilka ſztuk armat do bywszey twierdzy *Reńſkiey*. Patrol ktory ſię poſunął przez *Bergstraſſe*, wszedł oſtatniey nocy do *Kaſſerthal* o milę od *Manheimu*.

Dnia 17.— Wczoray około godziny 4. mały oddział kawaleryi *Francuzkiey* pokzzał ſię przed naſzym miaſtem na prawym brzegu *Necker*. *Auſtryacy* znayduiący ſię tu w bardzo małey liczbie, odeſłali dwiema dniami wprzod swoie bagaże i artylleryą. wyiąwſzy kilka sztuk armat. Dowiedziawszy ſię iż *Francuzi* mocni do kilku tyſięcy przybliżali ſię do *Manheimu*, *Auſtryacy* czynili nieiakie przygotowania do obrony, lecz o godzinie 9. opuścili rozmaite ſtanowiſka ktore zaymowali tak w mieście, iako i nad *Necker*, i wyszli z *Manheimu* przez bramę *Heidelberſką* w naywiększey spokoyności. Około godziny 11. Generał *Francuzki* żądał od Magiſtratu ażeby ieden z iego członkow przybył do niego, i aby przyſtawiono żywności dla woyſka, co zoſtało uſkutecznionym. *Francuzi* zaiąwſzy ſzańce *Necker*, przeſłali na te ſtronę część woyſka, dla pilnowania bram ktore *Auſtryacy* zoſtawili otworem. Rowno ze dniem, kilka batalionow pod dowodztwem Generała *Sabathier* przeszedłszy *Necker*, wyszły bramą *Heidelberſką*. Przyprowadzono tu 50. ieńcow *Auſtryackich*, prawie wſzyſtkich od huzarow *Weczai*, z pomiędzy ktòrych ieſt ich Pułkownik Xże *Eſterhazy*.

Mowią, iż forpoczty *Auſtryackie* są teraz o pòł mile z tamtey ſtrony *Schwetzingen*.

Dnia 18 Generał *Ney* tymczasowy kommendant armii *Reńſkiey* przybył tu z częścią ſwoiey głowney kwatery; woyſka *Francuzkie* posuwaią ſię po obydwoch brzegach *Necker*, wczoray zrana weszły do *Heidelberg*, zkąd *Auſtryacy* coſneli ſię wczoray, odparłſzy attak ktory *Francuzi* przypuścili przeciwko moſtu na *Necker*.

Dnia 19. poruszenia woyſk *Francuzkich* nieuſtaią, wczoray iedna ich dywizya posuneła ſię z *Heidelberg* przez *Neckergemund* aż do *Hoſſen* na drodze do *Sinzheim*, inny korpus udał ſię ku *Wisloch*.

Dnia 22.— Od dnia 19 przybyła tu wielka liczba rannych i nieco ieńcow z okolic *Filipsburga*, *Wisloch*, *Weilſtadt*, etc.

z Hamburga dnia 28 *Października.*

Wiadomości iakoby fregata Angielſka *Lutine* wioząca gotowiznę do miaſta naſzego ratowała ſię do *Texel*, były fałszywe. Teraz zapewniaią, iż rozbiła ſię na morzu. Oczekuiemy więc innych ſtatkow z pieniędzmi z *Anglij*.— *Hollendrzy* rachuią ſzkody ſwoie przez rożne pożary przez *Anglikow* popełniane, do 600,000 złotych.

Wiadomości z *Peterzburga* donoszą. iż Imperator przyiął dymiſſyą Hr: *Koczubey* z urzędu Vice-Kanclerza. Mieysce iego zaſtąpi Hr: *Raſtopſin*. — Słychać iż Hrabia *de Cobentzl* poſeł Ceſarſki w *Peterzburgu*, dla ſłabości zdrowia prosi o dymiſiyą.

Od brzegow Menu dnia 29. *Paźdz:*

Podług rapportow z głowney kwatery *Roſſyiſkiey* w *Lindau* pod dniem 22. woyſka *Roſſyiſkie* pod dowodztwem *Suwarowa* podzieliły ſię na dwa korpusy, z ktòrych ieden ieſt pod kommendą Xcia *Rosenberg*, drugi pod Generałem *Derfelden*.— Z *Manheimu* pod dniem 28. donoszą, iż pozycye *Francuzow* żadney odmiany nie poniosły, procz, iż po zaięciu *Bruchsal*, *Francuzi* nieco naprzod posunęli ſię — Dnia 26. w wieczor małe korpus *Francuzkie* pokazało ſię znowu przed *Frankfurtem*. Generał *la Roſſe* wszedłszy do miaſta, żądał 600. tyſięcy liwrow tytułem pożyczki.

W *Peterzburgu* przeznaczaią kardynała *Ruſſo* za Papieża z przyłączoną uwagą, iż właśnie doszedł kanonicznego wieku lat 55.— W oſtatniey bitwie w *Hollandyi* *Francuzom* przeszło 2.00 *Angielek* wpadło w ręce.—Miniſter *Moguncki Albani* znayduie ſię w *Aſzaffenburgu*, mowią, iż mu ſię przykrzy mundur generalſki.

Od Granic Włoſkich d. 5. *Październ:*

Liſty z *Neapolu* pod dniem 15 Września donoszą, iż tam zakon jezuicki będzie teraz przywrocony, i wychowanie dzieci mu powierzone, tym ſposobem zapobieżone będzie zepsucie tak ſię ſzerzące młodzieży.— Konklawe ma być odprawiane w kościele *S. Pawła* w *Wenecyi*. Po między kandydatami znayduie ſię tamże ſławny *Maury*. Mowią tu, iż procz wyboru Papieża maią być inne ważne rzeczy traktowane. Ponawia ſię znowu pogłoſka o połączeniu kościoła katolickiego z greckim.—Kollegium Kardynałow wyſłało iuż 10. kuryerow do *Wiednia* i *Mitawy*.— Mowią iż Kardynałowie *Hiszpańscy* do wyboru Papieża należeć nie chcą.

Generał *Francuzki Garnier* wydał przed odiazdem ſwoim proklamacyą do *Rzymian*, wktòrey wyraził, iż zmienne ſzczęście woienne przymuſiło go do weyścia w traktaty z nieprzyiacielem. Oświadczył, iż zyſkał dla nich bespieczeńſtwo, byle tylko prawom posłuszni byli. Kto zaś z nim chce wyiechać, może z ſobą zabrać własny maiątek. W *Civita-Vechia* na ieden okręt *Angielſki* wſiadło woyſko *Francuzkie*, na drugi legion *Rzymſki*, a na trzeci urzędnicy cywilni Rzpltey *Rzymſkiey*.

Donieſiono ieſt z *Turynu*, iż ciało zmarłego Papieża na rozkaz municypalności złożone zoſtało w piwnicy domu, w ktòrym zakończył życie. Prałaci *Spina* i *Caraccio*, ktòrzy mu towarzyszyli, oraz iego ſpowiednik przymuſzeni ſą zoſtać ſię w *Walencyi*, i na prożno ſię dotąd ſtarali otrzymać pozwolenie przewiezienia ciała Oyca S. do *Rzymu*.

Generał *Klenau* opanował gorę dwoch *Braci* (i *due Fratelli*) zkąd widzieć można miaſto *Genuę*.

Generał Auſtryacki *Alcaini* umarł dnia 8. w *Medyolanie* po dosyć długiey chorobie. Dowodził on obleżeniem *Tortony*.

PUBLICANDUM.

Berlin.— *Ob zwar noch mehrere ältere und neuere Verordnungen, insbeſondere aber nach der erneuerten Poſt-Ordnung für ſämmtliche Königl. Provinzen, von 26ten Novbr: 1782. feſtehet, und darin ausdrucklich beſtimmt iſt. daſs die, mit der ordinaire Poſt Reiſende, ſchuldig ſind, auch die bey ſich führenbe Sachen ſelbſt Acht zu haben, und dahin zu ſehen, daſs ſolche von den Poſtillons bey jeder Wechſelung auf dem Poſt Wagen wohl verwahret und weder in den Poſt-Häuſern vergeſsen, oder unterweges verlohren werden, weil die Schirrmeiſter und Poſtillons mit den übrigen auf der Poſt vorhandenen Paqueten und deren ſorgfältigen Wahrnehmung ohnehin genug zu thun haben, und alſo mit Beobachtung der Paſsagier Stücke ſich nicht befaſſen können, weshalb mithin auch ein Paſſagier der auf ſeine Sachen und Bagage nich ſelbſt Acht giebt, bey entſtehenden Verluſte oder Verwahrloſung keinen Regreſs dieſerhalb weder an ein Poſt-Amt noch an den Poſtillon, oder falls ein Schirrmeiſter die Poſt begleitet an dieſen zu nehmen habe; es ſey den daſs ſowohl leztere betrefft, ſelbige ſich durch Annahme eines beſondern Trinkgeldes zu Verwahrung der Paſsagier Sachen verbindlich gemacht haben; als welchen Falls ſie hiernachſt für den etwanigen Verluſt allerdings anſtehen muſſen.— So ereignet es ſich dennoch jezt ſehr häuſig, daſs Sr. Koenigl. Majeſtät von dergleichen Poſt-Paſſagiers, welche durch eigene Unachtſamkeit ihre bey ſich gehabten Effecten eingeboſst haben, unmittelbar um Entſchädigung angegangen werden. Da ſolches aber der Verfaſſung zuwider iſt, und ein jeder Reiſender, welcher ſich der ordinairen Poſt bedienet, der vorſtehenden Verordnung gemäſs für die Sichercheit der Sachen die er bey ſich hat, ſelbſt ſorgen muſs; ſo wird ſelbige auf Sr. Königl. Majeſtät Allerhöchſten Befehl dem Publico in Erinnerung gebracht, und daſſelbe gewarnet, ſich vor Schaden zu hüten. Den 20ten September 1799.*

Königl: Pueuſs: General-Poſt-Directorium v. WERDER.

T A B E L L A

Generalna ceny zboż w znacznieyszych Miaſtach Departamentu Warszawſkiego Kameralnego z mieſiąca Września 1799. roku.

Inspekcya Konsyliarza Poborowego. / Nazwiſka Miaſt.	Pszenicy. Winspel. R.	gr	Zyta. Winspel. R.	gr	Jęczmienia. Winspel. R.	gr	owsa Winspel. R.	gr	Grochu. Winspel. R.	gr.
Inspekcya Łęczycka.										
1. Piątek	40	12	24	—	18	12	18	12	40	12
2. Kłodawa	40	—	31	—	20	—	12	—	31	12
3. Kutno	38	—	30	—	18	—	11	12	32	—
4. Łęczyca	32	10	23	10	16	5	10	20	28	16
Inspekcya Łowicka.										
1. Inowłodz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. Rawa	34	16	23	—	13	—	11	16	20	—
3. Łowicz	36	—	28	—	22	—	28	—	12	—
4. Skierniewice	33	4	22	—	17	—	10	4	22	—
Insp: Warszawſka.										
1. Biała	36	—	24	—	20	—	16	—	24	—
2. Błonie	40	—	32	—	18	—	12	—	24	—
3. Czerſk	48	—	30	—	24	—	20	—	20	—
4. Gora	36	—	24	—	22	—	12	—	—	—
5. Goszczyn	36	—	24	—	16	—	10	—	32	—
6. Grodziſk	42	—	38	—	22	—	16	—	—	—
7. Groiec	38	—	26	—	18	—	10	12	32	—
8. Iłow	36	—	24	—	20	—	15	—	24	—
9. Mogielnica	40	—	24	—	16	—	12	—	24	—
10. Mszczonow	42	—	30	—	24	—	17	—	32	—
11. Nadarzyn	40	—	28	—	20	—	18	—	24	—
12. Nowemiaſto	30	—	20	—	12	—	10	—	26	—
13. Nowydwor	37	—	29	—	24	—	18	—	34	—
14. Piaseczno	50	—	29	—	20	—	16	—	32	—
15. Przybyszew	32	—	24	—	18	—	12	—	24	—
16. Sochaczew	34	—	28	—	16	—	14	—	26	—
17. Tarczyn	38	—	26	12	19	—	12	—	32	—
18. Warka	36	—	22	—	14	—	9	—	36	—
Miaſto Warſzawa z Przedmieściami, Pragą i Skaryszewem	41	18	24	16	19	21	12	22	26	16

DONIESIENIA.

Dobra Hołhocze z przyległemi wſiami i Tauſtobaby z przyległemi wſiami w Cyrkule Brzeżańſkim w Gallicyi ſytuowane są na przeday, lub do zamiany za dobra w Prusach leżące, życzący ie nabyć, udać ſię ma we Lwowie w czaſie Kontraktow do JW. Piotra Bielińſkiego tychże dobr dziedzica, te dobra maią ſtawy, lasy; gdyby nawzaiem życzył sobie kto zamienić dobra ſwoie Gallicyiſkie za dobra w Pruſiech Południowych ſytuowane, rownie wniyść może w negocyacyą z tymże JW. Bielińſkim.

Sławne pigułki na wygubienie ſzczurow i myſzy doſtać można u P. *Krebsowey* a teraźnieyszey *Magierowey* w kamienicy *Szubalſkich* Nro 172. proſto krzywego koła, ſłoik po złł: 2. Taż P. *Magierowa* poſiada ſekret wywabienia plam z ſukna i iedwabnych lub innych iakichkolwiek materyi.

Michler kupiec i Obywatel Warſzawſki, maiący Handel ſukienny na Krakowſkim przedmieściu w kamienicy JP. Kampionowey pod Nrem 442 ſytuowaney. Oświadcza ninieyſzym Prześwietną publiczność obwieſzczeniem, iż maiąc w handlu swoim na ſkładzie ſukna w gatunkach Angielſkich, Pruſkich, Niderlandzkich, Berlińſkich, i kraiowych, oraz kazimiery, pułsukienka, alpagi, i inne baie Angielſkie, za cenę dzieſięć pro Cento taniey, iak iego ſamego kosztuie, ſprzedać takowe oświadczaiąc, a to dla zakonkludowania handlu ſwego, o czym każdy z kupuiących przeświadczyć ſię będzie mogł, gdy u tegoż wzwyż wyrażonego wspomnione powyżey Towary kupować życzyć ſobie będzie.

Der Kaufmann Samuel Michler, desſen Tuchhandlung ſich in dem Campionischen Hause Nro 442. auf der Krakauer Vorſtadt beſindet, machet einem verehrungswürdigem Publico, hiermit bekant, das da er gesonnen iſt seine Tuch Handlung auf zuraeumen, er ſich entschlosſen, ſeine vorraethigen Tuecher, und andere wollen Waaren, beſtehend, in den feinſten, englischen, parisern Niederlaendischen, berliner und chern, Alpagas, und andern englischen Boyen, mit zehn procent, unter den koſten Preiſs zu verkauſen. Er bittet daher alle und jede, welche gesonnen ſind, Tuch, Caſimir, u. s. w. zu kaufen, bei ihm anzutreten, und ſich von obengemachten Anerbietungen ſelbſt zu ueberzeugen.

Wincenty *Wnorowſki* ze wſi *Wroblow*, Parafij *Kulewſkiey* na Podlaſiu, piąty rok iak z domu wyiechał. Pozoſtała po nim małżonka nie maiąca dotąd o nim żadney wiadomości, uprasza przez miłość bliźniego, ieżeli kto wie mieysce iego przebywania, ażeby raczył donieść do kantoru ninieyszey Gazety.